

Stanovisko

ku realizácii pestovných a hospodárskych zásahov v dielcoch 217 a 227 nachádzajúcich sa v nárazníkovej zóne lokality svetového prírodného dedičstva **UNESCO Staré bukové lesy a pralesy Karpát a iných regionov Európy NP Poloniny**.

Jednanie komisie, ktorej som bol členom sa uskutočnilo v nasledovnom časovom a obsahovom rámci:

Dňa 16.7.2019 v čase od 19:00 -22:00 sa uskutočnila prezentácia Ing. Mária Perinaja za účasti celej komisie a 2 zástupcov LPM Ulíč. Pozostávala z textovej a obrazovej analýzy stavu porastov 217 a 227. Následný obsah diskusie predstavoval doplňujúce otázky členov komisie a ich odborné stanoviská ku prezentovanému stavu, ktorý je výsledkom realizácie pestovných a hospodárskych zásahov, ktoré idú v prízme legislatívnych predpisov.

Dňa 17.7.2019 v čase od 8:00 h do 12:00 h sa uskutočnila podrobná pochôdzka v dielcoch 217 a 227 spojená s diskusiou a odbornými stanoviskami jednotlivých členov komisie na daný stav. Po podrobnom oboznámení sa so situáciou v teréne, prezentovanými stanoviskami pracovníkov LPM Ulíč, pracovníkmi ochrany prírody a riaditeľa NP Poloniny je moja analýza a stanovisko nasledovné:

Analýza obnovovaných porastov:

Jedná sa o porasty vo veku 105 rokov, patriace do HSLT 411 živné bučiny, s dominantným zastúpením buka a jednotlivým resp. skupinovým zmiešaním jedle bielej. Prehliadkou v kulisách obnovovaných porastov, ktoré mali stupeň clonenia 100 % /plošný zápoj s hodnotami 110-140 %/ som zistil výbornú regeneračnú dynamiku jedle bielej, čiastočne buka. Tieto dreviny v posudzovaných porastoch majú ideálne podmienky pri prirodzenú obnovu. V súvislosti s kompaktnými kulisami obnovovaných porastov, kde sa vyskytovali rôzne mikrostanovištné ekologické podmienky sa ukazuje, že uvedené podmienky v tejto fáze vývoja porastov viac vyhovujú jedli. Semenné úrody jedle, aj keď rôzneho stupňa sa prakticky opakujú v krátkych 2-3 ročných intervaloch. Výsledkom sú jej rôznoveké hlúčiky/ 1-12 rokov/ s dobrou výškovou rastovou dynamikou. Na základe mojich doterajších poznatkov môžem konštatovať, že regeneračná potencia jedle v týchto lokalitách NP Poloniny je výborná. Nakoľko sa jedná o dve tieňomilné dreviny, varianty maloplošných clonných rubov sú pre túto lokalitu vhodné, pri čiastkovej obnovnej dobe optimálne 15 rokov, hraničnej aspoň 10 rokov pri kategórii hospodárskych lesov. V posudzovaných porastoch bol navrhovaný clonno-okrajový rub, ktorý bol "lege artis" uskutočnený podľa platného PSL, ale bez svojho hlavného cieľa a tým je obnovné zabezpečenie odclonenej plochy. Na odclonenej ploche sa sporadicky vyskytoval buk resp. jedľa, ktoré boli vo výškovej kategórii do cca. 15-20 cm. Takáto obnovná situácia na odclonených plochách nevytvára do budúcnosti predpoklad obnovného zabezpečenia bez ingerencie umelej obnovy, čo pri prebiehajúcej klimateckej zmene,

situovaní porastov /národný park/ a ideálnych predpokladov pre prirodzenú obnovu buka a jedle je veľmi zlý východiskový stav následného porastu. Díelce majú plánovanú celkovú obnovnú dobu 40 rokov, no posun porastovej steny pri tomto obnovnom rube je rýchly /krátka čiastková obnovná doba/. Pri použitej ťažbovo-približovacej technológii sa vytvoril stav, ktorý definujem ako plochu obnove nezabezpečenú. Vývozná súprava v kombinácii s LKT pri tomto type pôdy/flyš/ a prevažnom sklone terénu / nad 40 % /, s krátkou čiastkovou obnovnou dobou nevyužíva resp. časovo nerešpektuje potenciálne možnosti regeneračných procesov jedle a buka v týchto lesných ekosystémoch. Uvedená ťažbovo-približovacia technológia nevytvára predpoklady obnovného zabezpečenia následného porastu.

Návrh opatrení:

1./ S ohľadom význam a funkciu týchto porastov, ich autochtónnosť ako aj ďalšie skutočnosti /záväzok vlády SR vo väzbe ku požiadavkám UNESCO, Diplom rady Európy / navrhujem preradiť tieto porastové komplexy do kategórie lesov osobitného určenia. Charakter a význam týchto lesných ekosystémov si doslova žiada preradenie do tejto kategórie lesov. Týmto opatrením sa rozviaže časová a ťažbová úprava a vytvoria sa skutočné predpoklady pre prírode blízke hospodárenie v týchto špecificky významných lesoch. V prípade, že sa proces prekategORIZOVANIA týchto lesov neuskutoční, zostávajúce zásoby a zostatková obnovná doba /cca.15 rokov/ nevytvára predpoklady obnovného zabezpečenia v primeranej drevinovej skladbe, plošnej a výškovej štruktúre posudzovaných porastov.

2./ Z dôvodu zachovania autochtónnej drevinovej skladby analyzovaných porastov, ale aj ostatných drevinovo cenných porastových komplexov NP, ktoré by mali byť pestovne usmerňované podľa zásad prírode blízkeho hospodárenia navrhujem zmeniť spôsoby obnovných postupov a ťažbovo-približovacích technológií. Okrem hore uvedeného zásadného dôvodu/ *navrhovaná zmena kategórie lesov*/ sa jedná o tieto skutočnosti:

a./Posudzované porasty majú variabilné terénne podmienky, v závere doliny sú pomerne veľké plošné časti, oddelené zväznicou so sklonom 20-30 %, kde je možné pri čiastkovej obnovnej dobe aspoň 10-15 rokov, pri hlučikovom resp. jednotlivom výbere použiť LKT s metódou zberného lana, s použitím smerových kladiiek. V týchto častiach ako to ukazuje aj príroda bude možné vo väčšej plošnej miere zabezpečiť jedľu, ktorej dynamika regeneračných procesov v týchto častiach porastov je veľmi dobrá. Uvedené plochy porastov pri spomalení doberania porastovej zásoby naštartujú proces prestavby v smere mozaikovej štruktúry.

b./ V ostaných častiach posudzovaných porastov , ktoré majú charakter lanovkových terénov, použiť lanové systémy s vyťahovaním kmeňom v polozávесе nahor, nakoľko sú tu vytvorené hrebeňové cesty. Pri použití colných rubov použiť modifikáciu čepelovito skupinovej clonnej obnovy, ktorá je v odbornej literatúre / Saniga,M 2019: Pestovanie lesa.TU Zvolen,331s./ známa a vytvoril ju Ing. Šedík –pracovník

Ministerstva lesného a vodného hospodárstva v roku 1967. Bohaté skúsenosti majú Mestské lesy B. Bystrica, ktoré v týchto typoch terénov lanové systémy používajú. Pri tomto obnovnom postupe a použití lanovky sa prevažne zmladí buk s prímесou jedle, čím sa plne zabezpečí následný porast len cez prirodzenú obnovu.

Dôvetok: Variabilita terénnych podmienok, charakter porastov a veľmi dobré podmienky pre prirodzenú obnovu oboch základných drevín v týchto prírodne veľmi cenných porastových komplexoch skutočne vyžaduje „odísť“ od šablónového myslenia použitia len jedného typu ťažbovo- približovacieho prostriedku. Musí platiť zásada: **Prispôbiť legislatívu a ťažbovo-približovacie technológie lesu**, nie les legislatíve a ťažbovo-približovacím technológiám.

3./Lesy NP Poloniny predstavujú najcennejšie bukové a jedľovo-bukové lesné ekosystémy, ktoré je potrebné nevyhnutne formovať cez spôsoby prírode blízkeho obhospodarovania. Tieto spôsoby sú jasne definované v novele Zákona č.326, ktorý bude schválený v septembri 2019.Navrhané zmeny pri súčasnom ekonomickom nastavení podniku a ekonomickom prostredí v lesnom hospodárstve budú vyžadovať vytvorenie fondu, na ktorom by sa mali podieľať Ministerstvo životného prostredia a Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Potreba vytvorenia tohto finančného zdroja je nevyhnutná aby sa zadosťučinilo záväzkom vlády SR týkajúcich sa lokality svetového prírodného dedičstva **UNESCO Staré bukové lesy a pralesy Karpát a iných regionov Európy NP Poloniny**.

Finančné prostriedky by slúžili na dodatočné náklady súvisiace s použitím navrhovaných ťažbovo-približovacích technológií, ktoré vytvárajú predpoklady využitia jemnejších /prírode blízkyh/ pestovných systémov a ktoré sú zamerané na vytvorenie štrukturovaných bukových a jedľovo-bukových porastov/ trvalo viacetážové porasty/. Potreba vytvárania mozaikových resp. trvalo viacetážových stabilných porastov súvisí aj s prebiehajúcou klimatickou zmenou. Len tento spôsob obhospodarovania vytvorí predpoklady zachovania vitálnych porastových komplexov národného parku, ktoré budú mať do budúcnosti dobrú zdravotnú kondíciu.

Zvolen,19.7.2019

prof. Ing. Milan Saniga,DrSc.,

vedúci KPL LF ZU Zvolen a predseda Pro Silva Slovakia